

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

Rammeavtale

2021023300 - Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten

Generelle kontraktbestemmelser

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	4
1.1	Generelt	4
1.2	Brukere av Rammeavtalen	4
1.3	Oversikt over dokumentene	4
1.4	Rammeavtalens vedlegg	5
1.5	Tolkning - rangordning.....	5
1.6	Rammeavtalens formål	6
1.7	Leveringsomfang	6
1.8	Rammeavtalens varighet og opsjoner på prolongering	6
1.9	Eksklusivitet	6
1.10	Partenes kontaktpersoner	6
2	AVROP UNDER RAMMEAVTALEN	6
3	ENDRINGER AV RAMMEAVTALEN	7
3.1	Generelt	7
3.2	Endring av Rammeavtalen ved bruk av Endringsavtale	7
3.3	Utredning av risiko- og endringskonsekvenser	8
3.4	Tvist om det foreligger endring.....	8
4	LEVERANDØRENS PLIKTER	8
4.1	Generelt	8
4.2	Nøkkelpersonell	9
4.3	Leverandørens samfunnsansvar	9
4.4	Leverandørens bankforbindelse	9
4.5	Underleverandører	9
4.6	Innsyn.....	10
4.7	Taushetsplikt	10
4.8	Informasjonsplikt ved insolvens.....	10
4.9	Leverandørens forpliktelser i forbindelse med avslutning av avtalen	11
5	LEVERANDØRENS MISLIGHOLD	11
5.1	Mangel	11
5.2	Oppdragsgivers reklamasjon.....	11
5.3	Forsinkelse	11
5.4	Leverandørens informasjonsplikt ved mislighold	12
6	OPPDAGSGIVERS SANKSJONER VED MISLIGHOLD	12
6.1	Dagbot ved forsinkelse	12
6.2	Avhjelp	12
6.3	Oppdragsgivers rett til å avvise mangelfulle leveranser	13
6.4	Prisavslag	13
6.5	Tilbakeholdelse av betaling.....	13
6.6	Heving	13
6.7	Forventet mislighold	14

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

7	OPPDRAAGSGIVERS PLIKTER	14
7.1	Medvirkning	14
7.2	Taushetsplikt	15
8	OPPDRAAGSGIVERS MISLIGHOLD	15
8.1	Hva som anses som mislighold	15
8.2	Oppdragsgivers varslingsplikt ved mislighold	15
9	LEVERANDØRENS SANKSJONER VED MISLIGHOLD	15
9.1	Tilbakeholdelse	15
9.2	Forsinkelsesrente	15
9.3	Heving	15
10	ERSTATNING	15
11	PRIS- OG BETALINGSBETINGELSER	16
12	RETTSMANGLER	16
13	SKADESLØSHOLDELSE	16
14	FORCE MAJEURE	16
15	MERKING AV OPPDRAGSGIVERS EIENDOM	17
16	ØVRIGE BESTEMMELSER	17
16.1	Besøksrutiner	17
16.2	Gjenbruk av informasjon	17
16.3	Markedsføring og forholdet til media	17
16.4	Forsikringer	18
17	INFORMASJONSSIKKERHET OG PERSONOPPLYSNINGSVERN	18
17.1	Informasjonssikkerhet	18
17.2	Personopplysningsvern	19
18	OPPSIGELSE	20
19	TVISTER	20

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

1 Innledning

1.1 Generelt

Denne rammeavtalen ("Rammeavtalen") er inngått av og mellom

Forsvarets logistikkorganisasjon på den ene side

og

<navn på leverandøren> ("Leverandøren") på den annen side.

1.2 Brukere av Rammeavtalen

Oppdragsgiver skal inngå denne avtalen på vegne av Forsvaret.

Forsvarets logistikkorganisasjon og Forsvaret omtales i fellesskap som «Oppdragsgiver».

Oppdragsgiver og Leverandøren kalles i fellesskap «Partene» og enkeltvis «Parten».

1.3 Oversikt over dokumentene

Rammeavtalen består av følgende dokumenter:

- Generelle kontraktbestemmelser (dette dokument)
- Vedlegg som spesifisert i punkt 1.4

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

1.4 Rammeavtalens vedlegg

Følgende vedlegg inngår som del av Rammeavtalen:

Vedlegg		Vedlagt?	
		Ja	Nei
Vedlegg A	Spesielle kontraktbestemmelser	☒	☐
Vedlegg B	Kravspesifikasjon	☒	☐
Vedlegg C	Pris- og betalingsbetingelser	☒	☐
Vedlegg D	Prisskjema	☒	☐
Vedlegg E	Leveringsbetingelser	☒	☐
Vedlegg F	Administrative bestemmelser	☒	☐
Vedlegg G	Leverandørens samfunnsansvar	☒	☐
Vedlegg G-1	Etiske krav	☒	☐
Vedlegg H	Endringer i de generelle kontraktbestemmelsene	☒	☐
Vedlegg I-1	Reglement om matbeskyttelse	☒	☐
Vedlegg I-2	Bestemmelse om matbeskyttelse	☒	☐
Vedlegg J	Databehandleravtale (Inngår hvis Oppdragsgiver krever dette under avtaleperioden, se Generelle kontraktbestemmelser punkt 18.2)	☐	☒

1.5 Tolkning - rangordning

Ved motstrid skal følgende tolkningsprinsipper legges til grunn:

1. Vedlegg A (Spesielle kontraktbestemmelser) går foran de generelle kontraktbestemmelsene.
2. De generelle kontraktbestemmelsene går foran de øvrige vedleggene.
3. Vedlegg B (Kravspesifikasjon) går foran de øvrige vedleggene.
4. I den utstrekning det fremgår klart og utvetydig hvilket punkt eller hvilke punkter som er endret, erstattet eller gjort tillegg til, skal følgende motstridprinsipper gjelde:
 - a. Vedlegg H (Endringer i de generelle kontraktbestemmelsene) går foran Vedlegg A (Spesielle kontraktbestemmelser) og de generelle kontraktbestemmelsene.
 - b. Dersom Vedlegg A (Spesielle kontraktbestemmelser) og/eller de generelle kontraktbestemmelsene henviser endringer til et annet vedlegg enn Vedlegg H (Endringer i de generelle kontraktbestemmelsene), går slike endringer foran Vedlegg A (Spesielle kontraktbestemmelser) og de generelle kontraktbestemmelsene.

Dersom partene har inngått en databehandleravtale, har databehandleravtalen forrang ved eventuell motstrid med avtalens bestemmelser knyttet til behandling av personopplysninger.

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

1.6 Rammeavtalens formål

Formålet med Rammeavtalen er å dekke Oppdragsgivers behov for kjøkkendrift ved Forsvarets avdelinger i Horten.

1.7 Leveringsomfang

Leverandøren skal i henhold til Rammeavtalen levere drift av kjøkkentjenester, nærmere angitt i Vedlegg B (Kravspesifikasjon).

1.8 Rammeavtalens varighet og opsjoner på prolongering

Rammeavtalens varighet er to år fra det tidspunktet Partene har signert Rammeavtalen.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til ensidig å forlenge Rammeavtalen én eller flere ganger i inntil ytterligere to år. Rammeavtalens maksimale varighet vil være fire år.

Avrop under Rammeavtalen kan skje i hele avtaleperioden. Hvert avrop kan ha en varighet utover Rammeavtalens varighet, og da slik at bestemmelser i Rammeavtalen som angår det enkelte avropet gjelder tilsvarende også etter Rammeavtalens opphør.

1.9 Eksklusivitet

Rammeavtalen vil ikke gi Leverandøren en eksklusiv rett til å levere leveringsomfanget som nevnt i punkt 1.7. Oppdragsgiver forbeholder seg således retten til å inngå avtaler med andre enn Leverandøren der dette er hensiktsmessig.

1.10 Partenes kontaktpersoner

Hver av Partene skal oppnevne én kontaktperson som skal være bemyndiget til å opptre på vegne av Parten i alle saker som angår gjennomføringen av Rammeavtalen. Partenes kontaktpersoner er angitt i Vedlegg F (Administrative bestemmelser).

Det er kun bemyndigede kontaktpersoner som kan foreta endringer i Partenes rettigheter og forpliktelser under denne Rammeavtalen, med mindre annet fremgår av Vedlegg F (Administrative bestemmelser).

Med mindre annet fremgår av Vedlegg F (Administrative bestemmelser), skal Partene besvare henvendelser fra den annen Part uten ugrunnet opphold.

2 Avrop under Rammeavtalen

Oppdragsgiver foretar avrop på Rammeavtalen ved å sende en skriftlig innkjøpsordre til Leverandøren.

Leverandøren plikter å sende skriftlig ordrebekreftelse til Oppdragsgiver. Ordrebekreftelsen skal minimum inneholde informasjon om:

- hva som er bestilt

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

- når og hvor varen eller tjenesten skal leveres
- pris

Med mindre annet er avtalt, skal ordrebekreftelsen sendes Oppdragsgiver senest innen tre virkedager etter mottak av avropet.

Dersom ordrebekreftelsen avviker fra innkjøpsordren, skal dette uttrykkelig opplyses og spesifiseres av Leverandøren, uavhengig av avvikets størrelse. Avvik fra innkjøpsordren er ikke bindende med mindre Oppdragsgiver skriftlig godtar avvikene.

3 Endringer av Rammeavtalen

3.1 Generelt

Partene kan inngå en Endringsavtale ved anvendelse av gjeldende blanketter, jf. Pkt. 3.2, eller Oppdragsgiver kan utferdige en Endringsordre ved anvendelse av gjeldende blanketter, jf. Pkt. 3.3.

Leverandøren har ikke krav på kompensasjon av utgifter i forbindelse med utarbeidelse av blanketter.

Ved endringer av de generelle kontraktbestemmelsene inntas disse i Vedlegg H (Endringer i de generelle kontraktbestemmelsene). Leverandøren skal føre en løpende oversikt over de overnevnte vedlegg og skal på Oppdragsgivers forespørsel fremlegge oppdatert kopi.

3.2 Endring av Rammeavtalen ved bruk av Endringsavtale

Endringsprosedyren kan iverksettes av både Oppdragsgiver og Leverandør.

Oppdragsgiver iverksetter endringsprosedyren ved skriftlig anmodning som beskriver den ønskede endringen av Rammeavtalen. Leverandøren skal utrede eventuelle risiko- og endringskonsekvenser, jf. Pkt. 3.3. Dersom endringen har konsekvenser for pris- og betalingsbetingelser, jf. Pkt. 11, skal Leverandøren spesifisere sitt krav ved bruk av Blankett – Spesifikasjon av pris.

Leverandøren skal oversende utredning av risiko- og endringskonsekvenser samt eventuell Blankett - Spesifikasjon av pris innen 14 (fjorten) virkedager fra mottak av skriftlig anmodning.

Leverandøren iverksetter endringsprosedyren ved utstedelse av Blankett - Søknad om endring til Oppdragsgiver. Anmodningen skal utrede eventuelle risiko- og endringskonsekvenser, jf. Pkt. 3.3. Dersom endringen har konsekvenser for pris- og betalingsbetingelser, jf. Pkt. 11, skal Leverandøren spesifisere sitt krav ved bruk av Blankett - Spesifikasjon av pris.

Endringer i pris- og betalingsbetingelser, jf. pkt. 11, beregnes med utgangspunkt i time- og/eller enhetsprisene som fremgår av Vedlegg D (Prisskjema). Dette forutsetter at endringens innhold i det vesentlige er likeartet med tjenestene eller produktene det er fastsatt time- eller enhetspris.

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

Dersom det ikke er mulig å beregne endringer i pris- og betalingsbetingelser, jf. pkt. 11, på bakgrunn av timeprisene og/eller enhetsprisene i Vedlegg D (Prisskjema), skal Leverandøren fremsette et tilbud på tillegg eller fradrag for endringene i overnevnte spesifiserte Blankett. Tilbudet skal reflektere det generelle prisnivået i Rammeavtalen.

Utredning av eventuelle risiko- og endringskonsekvenser, samt Blankett – Spesifikasjon av pris skal vedlegges Endringsavtalen.

Rammeavtalen er endret når Partene har undertegnet Blankett – Endringsavtale. Partene kan ikke gjøre gjeldende andre følger av endringen enn de som er inntatt i Endringsavtalen.

3.3 Utredning av risiko- og endringskonsekvenser

Ved Leverandørens utredning av risiko- og endringskonsekvenser skal denne som minimum omfatte følgende punkter:

- (a) Beskrivelse av endringen
- (b) Beskrivelse av omfang og tidsforbruk for arbeid som må utføres som en følge av endringen
- (c) Virkningen på Vedlegg B (Kravspesifikasjon)
- (d) Virkningen på eventuell fremdriftsplan/produksjonsplan e.l.
- (e) Endrede krav til Oppdragsgivers medvirkning

Ved anmodning om store endringer avtaler Partene forlengelse av fristen med det antall dager som er rimelig. I slike tilfeller kan Leverandøren alltid kreve forlengelse av fristen med inntil 10 (ti) virkedager.

3.4 Tvist om det foreligger endring

Krever Oppdragsgiver utføring av arbeid eller levering av produkter som Leverandøren mener faller utenfor sine forpliktelser etter Rammeavtalen, skal Leverandøren skriftlig kreve at Oppdragsgiver utferdiger en Endringsordre, ved bruk av Blankett - Søknad om endring. Søknad om endring skal begrunnes. Leverandøren skal i Søknad om endring vedlegge Blankett - Spesifikasjon av pris, samt utredning av eventuelle risiko- og endringskonsekvenser, jf. Pkt. 3.3.

Unnlater Leverandøren å fremsette slikt krav innen rimelig tid, skal utførelsen eller leveransen ansees å være en del av Leverandørens forpliktelse i henhold til Rammeavtalen, og Leverandøren taper sin rett til å påberope seg dette som grunnlag for fristforlengelse, ekstra vederlag eller erstatning.

4 Leverandørens plikter

4.1 Generelt

Leverandøren skal oppfylle sine forpliktelser etter Rammeavtalen med den grad av faglig dyktighet som kan forventes av anerkjente leverandører innenfor sin bransje og profesjon eller liknende bransjer og profesjoner. Leveransen skal være i overensstemmelse med kravene i Rammeavtalen, og ellers være av god kvalitet og egnet for det tiltenkte formål.

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

Leverandøren skal av eget tiltak informere Oppdragsgiver skriftlig dersom Leverandøren mener at en potensiell endring av leveransen vil kunne medføre lavere kostnader eller forbedringer av Rammeavtalen.

Leverandøren skal på Oppdragsgivers anmodning legge frem dokumentasjon på at Leverandøren har alle nødvendige tillatelser og godkjenninger i forbindelse med leveransen.

4.2 Nøkkelpersonell

Dersom det stilles krav om nøkkelpersonell i Vedlegg F (Administrative bestemmelser), kan utskiftning av slikt personell ikke skje med mindre det foreligger saklig grunn og utskiftningen er godkjent av Oppdragsgiver. Leverandørens behov for omdisponering av nøkkelpersonell til et annet oppdrag er ikke å anse som saklig grunn. Opplæring av nytt personell skal bekostes av Leverandøren.

Utskiftning av personell skal ikke påvirke leveransen eller påføre Oppdragsgiver økte kostnader.

4.3 Leverandørens samfunnsansvar

Leverandøren skal oppfylle de grunnleggende krav til samfunnsansvar som definert i Vedlegg G (Leverandørens samfunnsansvar) og Vedlegg G-1 (Etske krav).

4.4 Leverandørens bankforbindelse

Leverandørens bankforbindelse skal oppgis i Vedlegg F (Administrative bestemmelser).

4.5 Underleverandører

4.5.1 Leverandørens rett til å bruke underleverandører

Leverandøren kan benytte underleverandører til oppfyllelse av sine forpliktelser under Rammeavtalen. Underleverandører angitt i Vedlegg F (Administrative bestemmelser) er godkjent av Oppdragsgiver. Dersom Leverandøren ønsker å benytte nye underleverandører, eller bytte ut en eksisterende, skal dette godkjennes skriftlig av Oppdragsgiver. Slikt samtykke kan ikke nektes uten saklig grunn.

4.5.2 Krav til underleverandører

Leverandøren skal sikre at alle kontrakter med underleverandører gir Oppdragsgiver samme rettigheter som etter Rammeavtalen, og at kravene i Rammeavtalen gjelder for underleverandørenes oppfyllelse av avtaleforpliktelsene.

Leverandøren kan ikke benytte underleverandører som nekter å godta disse betingelsene og kravene, med mindre Oppdragsgiver skriftlig godkjenner dette.

Leverandøren skal på anmodning gi Oppdragsgiver innsyn i hvordan ovennevnte krav er ivaretatt i enhver kontrakt med underleverandører som benyttes til oppfyllelse av Rammeavtalen.

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

4.5.3 Underleverandørenes forpliktelser

Dersom Leverandøren ikke selv er i stand til å oppfylle sine forpliktelser etter Rammeavtalen, kan Oppdragsgiver kreve at underleverandøren fortsetter å levere sin ytelse i henhold til avtalen med Leverandøren. Oppdragsgiver garanterer i slike tilfeller for Leverandørens motytelser etter avtalen mellom Leverandøren og underleverandøren. Leverandøren forplikter seg til å ivareta dette i sin kontrakt med underleverandøren(e). Denne bestemmelsen fritar imidlertid ikke Leverandøren, som fortsatt er gjeldende kontraktspart, fra sine kontraktsforpliktelser etter Rammeavtalen.

4.5.4 Underleverandørenes status

Leverandøren forblir fullt ut ansvarlig for oppfyllelsen av alle sine forpliktelser etter Rammeavtalen, selv om Leverandøren lar underleverandøren stå for hele eller deler av oppfyllelsen av avtalen.

4.6 Innsyn

Leverandøren skal gi Oppdragsgiverens kontrollorgan, eller den kontrollinstans som Oppdragsgiver bemyndiger, innsyn i alle opplysninger, dokumenter og lignende, som denne representant mener er av betydning for Leverandørens utførelse av oppdrag under Rammeavtalen.

Leverandøren må videre gi fysisk adgang til alle eiendommer og lokalteter for Oppdragsgivers representanter der det er nødvendig for at disse skal kunne utføre sine oppdrag.

Eventuelle ytterligere krav til innsyn fremgår av Vedlegg C (Pris- og betalingsbetingelser).

4.7 Taushetsplikt

Informasjon som Leverandøren blir kjent med i forbindelse med dette avtaleforholdet og gjennomføringen av avtalen, skal behandles fortrolig. Dette gjelder ikke dersom informasjonen allerede er offentlig kjent eller bekjentgjørelse er nødvendig for oppfyllelse av Rammeavtalen. Der slik informasjon må gjøres kjent overfor tredjepart for å sikre oppfyllelse av Rammeavtalen, skal Leverandøren innhente taushetserklæring fra tredjepart.

Leverandøren skal innhente forhåndstillatelse fra Oppdragsgiver dersom informasjon om Rammeavtalen skal gjøres kjent for offentligheten som en del av Leverandørens markedsføring eller av andre grunner.

Taushetsplikten varer gjennom hele avtaleperioden, så vel som etter Rammeavtalens opphør, hvis ikke annet er skriftlig avtalt med Oppdragsgiver eller følger av lov eller forskrift.

4.8 Informasjonsplikt ved insolvens

Leverandøren skal uten ugrunnet opphold skriftlig informere Oppdragsgiver dersom Leverandøren er insolvent.

Leverandøren er insolvent dersom denne ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, med mindre betalingsudyktigheten må antas å være forbigående. Insolvens foreligger likevel ikke dersom Leverandørens eiendeler og inntekter til sammen antas å kunne gi full dekning for Leverandørens forpliktelser, selv om oppfyllelse av forpliktelsene vil bli forsinket ved at dekning må søkes ved salg av eiendelene.

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

4.9 Leverandørens forpliktelser i forbindelse med avslutning av avtalen

Ved opphør av Rammeavtalen skal Leverandøren på Oppdragsgivers anmodning lojalt og aktivt bidra med opplysninger om avtaleforholdet. Dette omfatter de opplysninger Oppdragsgiver finner nødvendig ved konkurranseutsetting av avtalen, samt ved overgang til og etablering av avtale med ny leverandør. Slike opplysninger vil blant annet kunne omfatte informasjon om ansatte som er relevant ved eventuell virksomhetsoverdragelse. Forpliktelsene etter denne bestemmelsen skal ytes vederlagsfritt.

Leverandøren plikter ikke å gi opplysninger som er omfattet av lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 13.

5 Leverandørens mislighold

5.1 Mangel

Det foreligger mangel dersom leveransen ikke er i samsvar med de krav til art, mengde, kvalitet, andre egenskaper og innpakning som følger av Rammeavtalen.

Det foreligger også mangel dersom leveransen ikke kan benyttes til å oppfylle anskaffelsens formål, leveransen krenker tredjeparts rettigheter, eller dersom leveransen avviker fra Rammeavtalen eller avropet hva gjelder garantier og lignende.

Det foreligger likevel ikke en mangel dersom Leverandøren godtgjør at mangelen skyldes Oppdragsgiver eller forhold på Oppdragsgiver side.

5.2 Oppdragsgivers reklamasjon

I tilfelle mangel skal Oppdragsgiver gi Leverandøren skriftlig melding om mangelen innen rimelig tid etter at forholdet ble oppdaget.

Oppdragsgiver kan i alle tilfeller ikke reklamere senere enn 3 måneder etter faktisk leveringstidspunkt.

Ovennevnte frister gjelder også for enhver erstattet eller reparert del i en leveranse, regnet fra det tidspunkt erstatningen eller reparasjonen fant sted. Reklamasjonsfristen begynner ikke å løpe så lenge det utføres rettingsarbeid eller annen aktivitet som er nødvendig for å oppfylle kravene i Rammeavtalen.

De nevnte reklamasjonsfrister gjelder ikke dersom Leverandøren har opptrådt grovt uaktsomt eller i strid med redelighet og god tro. Reklamasjonsfristene gjelder heller ikke dersom Leverandøren ved garanti eller annen avtale har påtatt seg ansvar for mangler i lengre tid.

5.3 Forsinkelse

Dersom leveransen, eller deler av denne, ikke finner sted, eller blir levert for sent i forhold til avtalt levering, og dette ikke skyldes Oppdragsgiver eller forhold på Oppdragsgivers side, foreligger det en forsinkelse.

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

Det foreligger også forsinkelse dersom Leverandøren ikke overholder fristene for rapportering angitt i Vedlegg F (Administrative bestemmelser).

5.3.1 Tilleggsfrist

Leverandøren kan be om tilleggsfrist dersom han ser at leveransen vil bli forsinket. Eventuell tilleggsfrist må skriftlig godkjennes av Oppdragsgiver for å kunne gjøres gjeldende. For den perioden godkjent tilleggsfristen løper, kan Oppdragsgiver ikke gjøre gjeldende heving, dagbot eller kreve erstatning.

Tilleggsfrist har ingen virkning for Oppdragsgivers rett til heving, dagbot eller erstatning som er opparbeidet før tilleggsfristen ble avtalt.

5.4 Leverandørens informasjonsplikt ved mislighold

Dersom Leverandøren hindres i å oppfylle sine plikter, skal han uten ugrunnet opphold gi skriftlig melding til Oppdragsgiver om hindringen og dens virkning på muligheten til å oppfylle leveransen.

Leverandøren skal gjøre det som med rimelighet kan kreves for å løse problemet. Oppdragsgiver skal holdes løpende oppdatert om det Leverandøren foretar seg for å sikre oppfyllelse av Rammeavtalen og avropet.

Oppdragsgiver skal søke å forebygge og begrense skadevirkningene av Leverandørens mislighold, uten at dette reduserer Leverandørens ansvar.

6 Oppdragsgivers sanksjoner ved mislighold

6.1 Dagbot ved forsinkelse

Med mindre annet fremgår av Vedlegg E (Leveringsbetingelser) eller Vedlegg F (Administrative bestemmelser) er oversittelse av angitte frister å anse som en forsinkelse. Forsinkelse fra Leverandørens side gir grunnlag for dagbot.

Dagboten utgjør 0,5 % av det totale vederlaget av avropet eksklusive merverdiavgift per kalenderdag regnet fra og med kalenderdagen forsinkelsen inntraff. Dagboten er begrenset oppad til 90 kalenderdager. Dagboten begynner å løpe automatisk.

6.2 Avhjelp

Når Oppdragsgiver reklamerer skal Leverandøren iverksette avhjelp uten ugrunnet opphold. Avhjelp kan skje ved retting, omlevering, tilleggslevering, eller på annen måte som bidrar til at leveransen oppnår avtalt kvalitet og omfang etter Rammeavtalen og det enkelte avropet. Leverandøren kan ikke kreve å få utføre avhjelp dersom dette er til vesentlig ulempe for Oppdragsgiver.

Leverandøren er ansvarlig for alle kostnader i forbindelse med avhjelpen, inkludert kostnader i tilfeller hvor leveransen må transporteres mellom Oppdragsgiver og Leverandøren. Avhjelp kan foregå på Oppdragsgivers eiendom dersom dette er avtalt mellom Oppdragsgiver og Leverandøren.

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

Dersom Leverandøren ikke har avhjulpet mangelen innen rimelig tid eller en eventuell avtalt tidsfrist, eller dersom vilkårene for heving foreligger, skal Leverandøren dekke Oppdragsgivers utgifter ved avhjelp fra tredjepart eller ved å avhjelpe mangelen selv. Oppdragsgiver kan imidlertid ikke selv eller ved hjelp av tredjepart avhjelpe mangelen før eventuell tilleggsfrist er utløpt. Oppdragsgiver skal informere Leverandøren skriftlig før slik avhjelp iverksettes.

Leverandøren er forpliktet til å oversende all nødvendig informasjon og rettigheter til å bruke slik informasjon til Oppdragsgiver, eventuelt hans tredjeparter, der dette er nødvendig for å avhjelpe mangelsituasjonen.

Oppdragsgiver kan kreve endrede eller nye godkjenningstester og/eller prosedyrer for å godkjenne leveransen på nytt etter utført avhjelp. Slike nye tester gjennomføres for Leverandørens regning, og skal forsikre at spesifikasjonene og kravene i Rammeavtalen og avropet fortsatt er oppfylt.

Avhjelp fra Leverandøren, tredjepart eller Oppdragsgiver selv, fratar ikke Oppdragsgiver retten til å kreve erstatning for forsinket kontraktoppfyllelse eller mangelfull levering.

6.3 Oppdragsgivers rett til å avvise mangelfulle leveranser

Dersom det foreligger en mangel, kan Oppdragsgiver frem til leveransen er mottatt avvise mangelfulle deler av leveransen samt de deler av leveransen som påvirkes av mangelen. Avvisningen skal bekreftes skriftlig uten ugrunnet opphold. Avviste leveranser skal anses som ikke leverte, og bestemmelsene om forsinkelse vil dermed få anvendelse.

6.4 Prisavslag

Dersom Leverandøren ikke iverksetter avhjelp uten ugrunnet opphold, eller etter to forsøk ikke har lyktes i å avhjelpe mangelen, kan Oppdragsgiver kreve et forholdsmessig prisavslag.

Prisavslag er kompensasjon for den reduserte verdi av leveransen som følge av mangelen, og kommer i tillegg til eventuell annen erstatning og/eller dagbot.

6.5 Tilbakeholdelse av betaling

Ved Leverandørens mislighold kan Oppdragsgiver holde tilbake betalingen inntil det er dokumentert at forholdet er bragt i orden. Oppdragsgiver kan bare holde tilbake en sum som er nødvendig for å sikre Oppdragsgivers krav som følge av misligholdet.

6.6 Heving

6.6.1 Heving av Rammeavtalen

Dersom det foreligger vesentlig mislighold, kan Oppdragsgiver etter å ha gitt Leverandøren skriftlig varsel og rimelig frist til å bringe forholdet i orden, heve hele eller deler av Rammeavtalen med øyeblikkelig virkning.

6.6.2 Heving av avrop

Oppdragsgiver kan heve hele eller deler av et avrop med øyeblikkelig virkning dersom leveransen er vesentlig forsinket eller det for øvrig foreligger vesentlig mislighold. Vesentlig forsinkelse foreligger når

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

levering ikke er skjedd innen maksimal dagbot i henhold til punkt 6.1, eller innen utløpet av en tilleggsfrist hvis den utløper senere.

Dersom Oppdragsgiver hever ett avrop, kan han samtidig heve andre avrop dersom avropene er gjensidig avhengige av hverandre. Avropene vil være gjensidig avhengige av hverandre dersom de aktuelle avropene ikke kan brukes til det formål som var forutsatt mellom Partene på det tidspunkt Rammeavtalen ble inngått eller avropene ble foretatt.

6.6.3 Heving ved straffbare forhold

Oppdragsgiver kan heve Rammeavtalen med umiddelbar virkning dersom Leverandøren er rettskraftig dømt for deltagelse i en kriminell organisasjon, korrupsjon, bedrageri, hvitvasking, terrorfinansiering eller er kjent skyldig i straffbare forhold som angår den yrkesmessigeandel.

6.6.4 Heving ved konkurs e.l.

Oppdragsgiver kan, så fremt ikke annet følger av ufravikelig lov, heve Rammeavtalen med umiddelbar virkning dersom det i forbindelse med Leverandørens virksomhet åpnes gjeldsforhandlinger, avtales gjeldsordning, konkurs eller annen form for kreditorstyring, eller dersom Leverandørens virksomhet blir avviklet, innstilt, eller er i lignende prosess med hjemmel i gjeldende rett.

6.6.5 Dekningskjøp ved heving

Ved heving har Oppdragsgiver rett til å foreta dekningskjøp på rimelig måte og innen rimelig tid etter hevingen.

Oppdragsgiver har krav på erstatning for differansen mellom kontraktsprisen og prisen på dekningskjøpet. Denne erstatningen får ikke innvirkning på Oppdragsgivers øvrige rett til erstatning etter Rammeavtalen.

6.7 Forventet mislighold

Oppdragsgiver kan holde sine ytelser tilbake dersom det fremgår av Leverandørens handlemåte eller av en alvorlig svikt i hans kredittverdighet eller evne til å oppfylle at han ikke kommer til å oppfylle en vesentlig del av sine kontraktsforpliktelser.

Dersom det er klart at det vil inntre mislighold fra Leverandørens side før avtalt leveringstid, og dette gir Oppdragsgiver rett til å heve avropet, kan Oppdragsgiver, etter å ha gitt Leverandøren en kort frist for å fremskaffe tilstrekkelig sikkerhet for at hans kontraktsforpliktelser vil bli oppfylt, heve avropet med umiddelbar virkning før avtalt leveringstid.

7 Oppdragsgivers plikter

7.1 Medvirkning

Oppdragsgiver skal yte slik medvirkning som er rimelig å vente av ham for at Leverandøren skal kunne oppfylle sine plikter etter Rammeavtalen.

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

7.2 Taushetsplikt

Oppdragsgiver er bundet av bestemmelsene om taushetsplikt i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) gjennom hele avtaleperioden, også etter at denne er løpt ut.

8 Oppdragsgivers mislighold

8.1 Hva som anses som mislighold

Det foreligger mislighold fra Oppdragsgivers side hvis Oppdragsgiver ikke oppfyller sine plikter etter Rammeavtalen eller avropet. Det foreligger likevel ikke mislighold hvis misligholdet skyldes forhold på Leverandørens side.

8.2 Oppdragsgivers varslingsplikt ved mislighold

Hindres Oppdragsgiver i å oppfylle sine kontraktsforpliktelser til rett tid, skal han uten ugrunnet opphold gi melding til Leverandøren om hindringen og dens virkning på muligheten til å oppfylle.

9 Leverandørens sanksjoner ved mislighold

9.1 Tilbakeholdelse

Leverandøren kan holde tilbake ytelser etter Rammeavtalen som følge av Oppdragsgivers mislighold dersom misligholdet er vesentlig.

9.2 Forsinkelsesrente

Hvis Oppdragsgiver ikke betaler til avtalt tid, har Leverandøren krav på rente i henhold til lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. (forsinkelsesrenteloven).

9.3 Heving

Ved betalingsmislighold kan Leverandøren heve Rammeavtalen dersom Oppdragsgiver ikke har gjort opp forfalt vederlag innen 60 kalenderdager etter at Oppdragsgiver har mottatt Leverandørens skriftlige varsel.

Ved annet vesentlig mislighold kan Leverandøren sende Oppdragsgiver skriftlig varsel om at Rammeavtalen vil bli hevet, dersom ikke misligholdet opphører innen 60 kalenderdager fra Oppdragsgiver mottok varselet. Leverandøren kan ikke heve Rammeavtalen dersom Oppdragsgiver retter opp misligholdssituasjonen før fristens utløp.

10 Erstatning

Hver av Partene kan kreve erstattet direkte tap som følge av den annen parts mislighold, med de begrensninger som følger av Rammeavtalen.

Med direkte tap menes blant annet rimelige merkostnader ved dekningskjøp, samt eventuelle økte kostnader som følge av leverandørbytte. Erstatning for indirekte tap kan ikke kreves, med mindre den

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

misligholdende Parten eller noen denne svarer for har utvist grov uaktsomhet eller forsett. For sontringen mellom direkte og indirekte tap, legges reglene i lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp (kjl.) til grunn, se kjl. § 67 første til tredje ledd.

Hver av Partene har tapsbegrensningsplikt, og kan ikke kreve erstattet tap som Parten kunne og burde ha unngått.

Leverandøren er ansvarlig i samsvar med alminnelige erstatningsregler for skade som Leverandøren volder i forbindelse med gjennomføringen av leveransen, se lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (skadeserstatningsloven) § 2-1.

11 Pris- og betalingsbetingelser

Alle priser og nærmere betingelser for vederlaget Oppdragsgiver skal betale for Leverandørens ytelser, fremgår av Vedlegg C (Pris- og betalingsbetingelser) og Vedlegg D (Prisskjema).

12 Rettsmangler

Leverandøren skal ha rett til å benytte alle sine innsatsfaktorer, herunder eventuelle løsninger tredjemann har rettighetene til, og skal sørge for at andres rettigheter ikke vil bli krenket ved gjennomføringen av Rammeavtalen.

13 Skadesløsholdelse

Leverandøren skal holde Oppdragsgiver skadesløs i følgende tilfeller:

- Skade på Leverandørens personell eller eiendom som oppstår ved oppfyllelsen av Rammeavtalen, med mindre skaden skyldes at Oppdragsgiver eller noen Oppdragsgiver svarer for har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt.
- Krav fra tredjepart som følge av Leverandørens eventuelle krenkelser av tredjeparts rettigheter.
- Krav fra tredjepart for skade Leverandøren er ansvarlig for.
- Krav fra tredjepart for forurensning eller andre miljøskader Leverandøren er ansvarlig for.

Oppdragsgiver skal holde Leverandøren skadesløs for ethvert krav fra tredjepart som skyldes bruk av Oppdragsgivers tegninger, spesifikasjoner, lisenser eller lignende.

Den ene Parten skal umiddelbart varsle den andre Parten om eventuelle krav som kan gi grunnlag for skadesløsholdelse som nevnt i denne bestemmelsen.

14 Force majeure

Partene skal ikke anses for å ha misligholdt sine forpliktelser etter Rammeavtalen dersom Parten er forhindret fra å oppfylle sine forpliktelser grunnet force majeure.

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

Med force majeure menes en hendelse utenfor den berørte partens kontroll som Parten verken kunne eller burde ha forutsett på tidspunktet Rammeavtalen eller det aktuelle avrop ble inngått, og som ikke med rimelighet kunne ha vært unngått eller overvunnet.

Den rammede Partens forpliktelser suspenderes så lenge force majeure-situasjonen varer. Den andre Partens motytelse suspenderes i samme tidsrom.

Oppdragsgiver skal alltid ha prioritet fremfor de øvrige av Leverandørens kunder dersom force majeure-situasjonen får betydning for leveranse til Oppdragsgiver.

Dersom en Part mener at en force majeure-situasjon er inntrådt, skal Parten så raskt som mulig informere den annen Part skriftlig med angivelse av den ventede forsinkelse forårsaket av force majeure-situasjonen.

Hver Part skal dekke sine egne kostnader som følge av force majeure-situasjoner, og force majeure skal ikke påvirke avtalt pris.

Hvis en force majeure-situasjon vedvarer uten avbrudd i mer enn 90 kalenderdager, eller det godtgjøres at den vil gjøre det, kan hver av Partene heve Rammeavtalen helt eller delvis etter 15 kalenderdagers skriftlig varsel, herunder avrop for så vidt angår de deler som er berørt av force majeure-situasjonen.

15 Merking av Oppdragsgivers eiendom

Dersom Leverandøren er i besittelse av Oppdragsgivers eiendom, skal disse eiendelene tydelig merkes med «Forsvarets eiendom». Oppdragsgivers eiendeler skal oppbevares adskilt, slik at eiendelen lar seg identifisere.

16 Øvrige bestemmelser

16.1 Besøksrutiner

Leverandøren er forpliktet til å følge Oppdragsgivers gjeldende besøksrutiner ved besøk på Oppdragsgivers anlegg. Utenlandske statsborgere skal fylle ut dokumentet «Request for Visit» i samsvar med «Guide for clearance of foreign citizens visiting Norway». Oppdragsgiver vil oversende dokumentene til Leverandøren ved behov.

16.2 Gjenbruk av informasjon

Oppdragsgiver har rett til å bruke informasjon Oppdragsgiver har blitt kjent med under Rammeavtalen til andre formål, herunder gi informasjon videre til tredjepart i den grad det ikke bryter med taushetsplikten.

16.3 Markedsføring og forholdet til media

Enhver publisering eller meddelelse av opplysninger om avtalen og kundeforholdet skal på forhånd godkjennes av Oppdragsgivers kontaktperson, se Vedlegg F (Administrative bestemmelser).

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

Ovennevnte gjelder likevel ikke kortfattede overordnede opplysninger om avtalens art og omfang, samt eventuelt navn på referansepersoner, når disse opplysningene oppgis i forbindelse med en offentlig anskaffelseskonkurranse.

16.4 Forsikringer

Oppdragsgiver er selvassurandør.

Leverandøren skal ha forsikringer som er tilstrekkelige til å dekke de kravene fra Oppdragsgiver som følger av Leverandørens risiko eller ansvar etter denne Rammeavtalen innenfor rammen av alminnelige forsikringsvilkår. Denne forpliktelsen ansees oppfylt dersom Leverandøren tegner ansvars- og risikoforsikring på vilkår som ansees som ordinære innenfor norsk forsikringsvirksomhet.

Leverandøren skal på forespørsel fra Oppdragsgiver redegjøre, og dokumentere, de av Leverandørens forsikringer som er relevante for oppfyllelse av denne bestemmelsen.

17 Informasjonssikkerhet og personopplysningsvern

17.1 Informasjonssikkerhet

Leverandøren skal iverksette forholdsmessige tiltak for å ivareta krav til informasjonssikkerhet i forbindelse med gjennomføring av tjenesten. Dette innebærer at Leverandøren skal iverksette forholdsmessige tiltak for å sikre konfidensialitet av Oppdragsgivers data samt tiltak for å sikre at data ikke kommer på avveie. Videre skal Leverandøren iverksette forholdsmessige tiltak mot utilsiktet endring og sletting av data samt mot angrep av virus og annen skadevoldende programvare.

Dersom Oppdragsgiver har nærmere krav til hvorledes informasjonssikkerheten skal ivaretas fra Leverandørens side, skal Oppdragsgiver angi dette i Vedlegg B (Kravspesifikasjon).

Leverandøren plikter å holde Oppdragsgivers data atskilt fra eventuelle tredjeparters data for å redusere faren for beskadigelse av data og/eller innsyn i data. Med atskilt forstås at nødvendige tekniske tiltak som sikrer data mot uønsket endring og innsyn, er iverksatt og opprettholdt. Som uønsket endring og innsyn anses også tilgang fra ansatte hos Leverandøren eller andre som ikke har behov for informasjonen i sitt arbeid for Oppdragsgiver.

Dersom Oppdragsgiver har nærmere krav til hvorledes Leverandøren skal ivareta kravet til atskillelse av data, skal Oppdragsgiver angi dette i Vedlegg B (Kravspesifikasjon).

Leverandøren skal påse at leverandører av tredjepartsleveranser foretar tilstrekkelig og nødvendig sikring av Oppdragsgivers data.

Dersom Oppdragsgiver har nærmere krav til hvorledes Leverandøren skal påse at leverandør(er) av tredjepartsleveranser foretar tilstrekkelig og nødvendig sikring av Oppdragsgivers data, skal Oppdragsgiver angi dette i Vedlegg B (Kravspesifikasjon).

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

17.2 Personopplysningsvern

Dersom Leverandøren ved utførelsen av tjenesten skal behandle personopplysninger, skal Leverandøren i Vedlegg B Kravspesifikasjon beskrive hvordan tilfredsstillende behandling i tråd med personopplysningsregelverket skal oppnås og gjennomføres. Dette omfatter blant annet krav til innebygget personvern. Dette gjelder uavhengig av om Oppdragsgiver har stilt krav om dette i Vedlegg B (Kravspesifikasjon).

Leverandøren skal gjennom planlagte og systematiske tiltak sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet, tilgjengelighet og robusthet ved behandling av personopplysninger. Dersom Oppdragsgiver har nærmere krav knyttet til Leverandørens informasjonssikkerhetstiltak, skal Oppdragsgiver angi dette i Vedlegg B (Kravspesifikasjon).

Leverandøren skal dokumentere at informasjonssystemene og sikkerhetstiltakene er tilfredsstillende. Dokumentasjonen skal på forespørsel være tilgjengelig for Oppdragsgiver og dennes revisorer, samt for Datatilsynet og Personvernemnda. Dersom Oppdragsgiver har nærmere dokumentasjonskrav knyttet til informasjonssystemet og sikkerhetstiltakene, skal Oppdragsgiver angi dette i Vedlegg B (Kravspesifikasjon). Dersom Oppdragsgiver ber om informasjon for å gjennomføre vurdering av personvernkonsekvenser («Data Protection Impact Assessments»), skal Leverandøren bistå med å fremskaffe slik informasjon.

Leverandøren kan ikke overlate personopplysninger til andre for lagring, bearbeidelse eller sletting uten at det på forhånd er innhentet særlig eller generell skriftlig tillatelse til dette fra Oppdragsgiver. Dersom det er innhentet særlig eller generell skriftlig tillatelse, skal Leverandøren underrette Oppdragsgiver om eventuelle planer om å benytte andre databehandlere eller utskiftning av databehandlere, og dermed gi Oppdragsgiver muligheten til å motsette seg slike endringer. Underleverandører som er godkjent av Oppdragsgiver skal fremgå av Vedlegg F (Administrative bestemmelser).

Personopplysninger skal ikke overføres til land utenfor EØS-området uten overføringsgrunnlag og dokumentasjon som påviser at vilkårene for å benytte overføringsgrunnlaget er oppfylt. Leverandøren skal i et slikt tilfelle dokumentere dette i Vedlegg B (Kravspesifikasjon).

Dersom oppdraget går ut på å behandle personopplysninger på vegne av Oppdragsgiver, plikter Oppdragsgiver og Leverandøren å inngå en databehandleravtale i samsvar med personopplysningslovgivningen, se Vedlegg B (Kravspesifikasjon). Databehandleravtale må være inngått før behandlingen av personopplysninger påbegynnes.

Partenes erstatningsansvar for skade som rammer den registrerte eller andre fysiske personer og som skyldes overtredelse av personvernforordningen (forordning 2016/679), personopplysningsloven med forskrifter eller annet regelverk som gjennomfører personvernforordningen, følger bestemmelsene i personvernforordningen artikkel 82. Erstatningsbegrensningen i punkt 10 kommer ikke til anvendelse for ansvar som følger av personvernforordningen artikkel 82.

Partene er hver for seg ansvarlige for overtredelsesgebyr ilagt i henhold til personvernforordningens art. 83.

FORSVARET

Forsvarets logistikkorganisasjon

2021023300 – Drift av kjøkkentjenester ved Forsvarets avdelinger i Horten
Generelle kontraktbestemmelser

18 Oppsigelse

Oppdragsgiver kan med tre måneders skriftlig varsel si opp hele eller deler av Rammeavtalen. Fristen regnes fra det tidspunkt Leverandøren mottar varselet. Oppdragsgiver må ikke begrunne oppsigelsen.

Ved oppsigelse skal Oppdragsgiver betale for pålagt, utført og dokumentert leveranse i henhold til avrop. Oppdragsgiver dekker ingen andre kostnader eller tap i forbindelse med oppsigelse.

19 Tvister

Partenes rettigheter og plikter etter Rammeavtalen bestemmes i sin helhet av norsk rett. Dersom det oppstår tvist mellom Partene om tolkningen eller rettsvirkningene av avtalen, skal tvisten først søkes løst gjennom forhandlinger.

Leverandøren har ikke anledning til å innstille eller redusere sine ytelser på bakgrunn av tvist vedrørende Rammeavtalen/leveringsomfanget. Slik innstilling eller reduksjon kan kun foretas på bakgrunn av og i henhold til enighet mellom Partene eller etter tvisten er avgjort med bindende virkning for Partene.

Dersom en tvist i tilknytning til Rammeavtalen ikke blir løst etter forhandlinger, kan Partene forsøke å løse tvisten ved mekling.

Partene kan legge Den Norske Advokatforenings regler for mekling ved advokat til grunn, eventuelt modifisert slik Partene ønsker. Det forutsettes at Partene blir enige om en mekler med den kompetansen Partene mener passer best for tvisten. Den nærmere fremgangsmåten for mekling bestemmes av meklere, i samråd med Partene.

Dersom en tvist ikke blir løst ved forhandlinger eller mekling, kan hver av Partene forlange tvisten avgjort med endelig virkning ved norske domstoler. Oslo tingrett er verneeting.